

باسمه تعالی

درخواست ارایه پیشنهاد (RFP)

عنوان پروژه:

بررسی عملکرد هدفمندی یارانه ها در اقتصاد ایران و راهکارهایی برای آینده

مقدمه

یارانه یکی از ابزارهای مهم سیاستگذاران اقتصادی و اجتماعی در ایران است. دولت ها در طول دهه های گذشته با هدف حمایت از افشار کم درآمد، تثبیت قیمتها و بهبود رفاه عمومی، یارانه های گسترده ای به کالاها و خدمات اختصاص داده اند. با این حال تداوم این سیاستها در قالب یارانه های غیر هدفمند منجر به بروز ناکارآمدی های گسترده در اقتصاد ملی شده است.

اجرای طرح هدفمندی یارانه ها از سال ۱۳۸۹ با هدف اصلاح قیمت حامل های انرژی، کاهش نا ترازی درآمدی و افزایش عدالت اجتماعی آغاز گردید و در حال حاضر بیش از یک دهه از اجرای آن می گذرد. اهداف اصلی اجرای این طرح شامل موارد ذیل است:

- اصلاح قیمت حامل های انرژی و کاهش مصرف غیر کارآمد
- افزایش عدالت اجتماعی از طریق توزیع مستقیم یارانه نقدی میان خانوارها
- بهبود کارایی اقتصاد و کاهش بار مالی دولت
- ایجاد منابع مالی پایدار برای سرمایه گذاری در بخش تولید و زیرساخت

با وجود برخی موفقیتها از جمله گسترش پوشش یارانه نقدی و ایجاد شفافیت نسبی در پرداخت یارانه، چالش های جدی در اجرای طرح بروز نمود که برخی از آنها عبارتند از فشار بر بودجه عمومی و افزایش کسری بودجه، ایجاد تورم و کاهش قدرت خرید مردم، ناکارآمدی در شناسایی دهک های درآمدی و همچنین کاهش کارایی اقتصادی در بخش انرژی و تولید و سایر موارد.

در شرایط کنونی، ایران با چالش های جدیدی همچون محدودیت منابع مالی دولت، افزایش شکاف طبقاتی، کاهش قدرت خرید خانوارها و آسیب پذیری تولید داخلی نیز مواجه می باشد لذا وضعیت جاری نیاز به بازنگری در سیاست های رایانه ای و تدوین راهکارهای نوین را دو چندان می نماید. تجربه کشورهای مختلف نشان داده که اصلاح نظام یارانه ای اگر بر مبنای اطلاعات دقیق، شناسایی صحیح گروه های هدف و سازوکارهای شفاف انجام گیرد می توان همزمان به بهبود عدالت اجتماعی و افزایش کارایی اقتصادی منجر شود.

لذا درخواست پژوهش جاری با لحاظ موارد فوق به دنبال آن است که ضمن ارزیابی عملکرد گذشته طرح هدفمندی یارانه ها و تحلیل علمی پیامدهای آن، مجموعه ای از پیشنهادات اصلاحی با نگاه به آینده را جهت بهبود و اصلاح روندهای جاری ارایه نماید.

اهداف پروژه

اهداف این پروژه شامل موارد ذیل است:

- ارزیابی جامع عملکرد سیاست هدفمندی یارانه ها در ایران از منظر اقتصادی، اجتماعی و بودجه ای
- تحلیل اثرات یارانه ها با شاخص های کلان اقتصادی مانند تورم، رشد اقتصادی، فقر، نابرابری، مصرف انرژی و...
- شناسایی نقاط قوت و ضعف ساز و کار فعلی پرداخت یارانه ها
- ارائه راهکارهای عملی و قابل اجرا برای اصلاح و بهبود نظام یارانه ای در ایران در کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت

دامنه کاری

دامنه کاری این مطالعه شامل مراحل زیر است:

- بررسی روند تاریخی پرداخت یارانه ها در ایران (از یارانه انرژی تا یارانه نقدی)
- تحلیل تأثیر یارانه ها بر بودجه دولت و پایداری مالی
- بررسی اثرات اجتماعی (عدالت توزیعی، رفاه خانوار، کاهش یا افزایش فقر)
- مطالعه اثرات بخشی (بر صنعت، کشاورزی، انرژی، حمل و نقل)
- تحلیل مقایسه ای با کشورهای که تجربه اصلاح یارانه داشتند (مانند اندونزی، ترکیه، مصر)
- طراحی سناریو آینده (مثلاً حذف تدریجی یارانه ها، هدفمندی هوشمند یارانه ها با داده های بانکی و مالیاتی، جایگزینی با خدمات عمومی مثل بهداشت و آموزش)
- پیشنهاد نقشه راه اجرایی با زمان بندی و برآورد هزینه - فایده

گزارشات مورد انتظار

با استفاده از داده های معتبر داخلی (مرکز آمار ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان هدفمندی سازی یارانه ها، بودجه های سالانه کشور و غیره) و همچنین انجام مطالعات تطبیقی و مرور ادبیات علمی بین المللی، گزارش مورد انتظار به شرح ذیل خواهد بود:

- گزارش نهایی جامع شامل تحلیل دقیق
- خلاصه سیاستهای اجرایی مدیریتی
- برگزاری جلسات ماهانه جهت ارائه پیشرفت کار (حداقل سه جلسه) و برگزاری جلسه نهایی با کمیسیون اقتصادی دبیرخانه مجمع طبق شیوه نامه های ابلاغ شده.

مدت زمان اجرای پروژه

مدت زمان انجام این پروژه ۱۲ هفته کاری پس از نهایی شدن پروژه (۴ هفته اول ارایه طرح تحقیق و منابع، هفته ۸ ارایه پیش نویس اولیه و هفته ۱۲ تحویل گزارش نهایی و خلاصه مدیریتی)

مبلغ پروژه

مبلغ پیشنهادی برای انجام این پروژه پژوهشی ۸۰۰ میلیون ریال معادل هشتاد میلیون تومان است.